

BOGDAN MICU

RADU SLĂVOIU

COOPERARE JUDICIARĂ INTERNĂȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ

– CURS UNIVERSITAR –

Editura
Hamangiu
2020

Secțiunea a 8-a. Utilizarea investigatorilor sub acoperire

Statul român poate conveni cu un stat străin să își acorde asistență reciprocă pentru desfășurarea unor anchete de către investigatori sub acoperire.

Autoritățile române competente vor decide, de la caz la caz, **potrivit legii române**, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile art. 148-149 C. proc. pen. În condițiile prevăzute de legea română, autoritățile judiciare române și cele străine vor stabili modalitățile concrete de desfășurare a anchetei și statutul juridic al agenților.

Secțiunea a 9-a. Echipele comune de anchetă

Cooperarea judiciară internațională în materie penală poate presupune și constituirea unor echipele comune de anchetă, care pot funcționa pe teritoriile României și ale altor state cu scopul de a facilita efectuarea de cercetări penale. Echipele comune de anchetă se pot crea atunci când, în cadrul unei proceduri în curs în statul solicitant, ancheta are un grad ridicat de dificultate și implică importante mijloace umane și de altă natură, care privesc ambele state, sau când mai multe state efectuează anchete care necesită o acțiune coordonată și concertată în statele în cauză (spre exemplu, în dosarele privind trafic de droguri, trafic de persoane, contrabandă).

Procedurile care reglementează funcționarea acestor echipe, precum și componența, durata, locația, organizarea, funcțiile, scopul și condițiile de participare a membrilor unei echipe la activitățile de anchetă se stabilesc **prin acord scris**.

În relația cu statele membre ale Uniunii Europene, competent să încheie acordul este:

– prim-procurorul sau procurorul general al parchetului în care își desfășoară activitatea procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, dacă aceasta a fost începută în România;

– procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau un procuror desemnat de acesta, dacă în România nu există nicio procedură penală în desfășurare.

În relația cu statele care nu sunt membre ale Uniunii Europene, competent să încheie acordul este procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau un procuror desemnat de acesta.

În cazul infracțiunilor care, potrivit legii, sunt date în competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau a Direcției Naționale Anticorupție, acordul se încheie – în relația cu orice stat, indiferent că este sau nu membru al Uniunii Europene – de către procurorii-șefi ai acestor structuri specializate sau de procurorul desemnat de către aceștia.

Cererea de constituire a unei echipe comune de anchetă poate fi formulată de orice stat implicat și cuprinde propuneri referitoare la componența echipei. Echipa este formată în unul dintre statele în care ancheta trebuie efectuată. Dacă echipa se formează pe teritoriul României, componenții desemnați de autoritățile române au calitatea de membri, iar cei desemnați de statele străine au calitatea de membri detașați. Membrii detașați ai echipei sunt asimilați membrilor români în ceea ce privește infracțiunile săvârșite împotriva lor sau de către ei (spre exemplu, procurorii străini vor putea fi subiecți pasivi ai infracțiunii de ultraj judiciar, prevăzută de art. 279 C. pen.).

Activitatea echipei comune de anchetă pe teritoriul statului român se desfășoară potrivit următoarelor **reguli generale**, prevăzute atât în art. 239 din Legea nr. 302/2004, cât și în art. 548 alin. (2) C. proc. pen.:

– conducătorul echipei este un reprezentant al autorității judiciare române;

– acțiunile echipei se desfășoară conform legii române;

– atât membrii, cât și membrii detașați își execută sarcinile sub responsabilitatea conducătorului echipei;

– membrii detașați vor fi prezenți la efectuarea oricăror acte procedurale, cu excepția cazului când conducătorul echipei decide contrariul;

– actele membrilor detașați, efectuate în România în conformitate cu acordul încheiat și cu dispozițiile conducătorului echipei, au valoare

juridică similară actelor realizate de organele de urmărire penală române.

Atunci când activitatea echipei comune de anchetă se desfășoară pe teritoriul altui stat, dacă se apreciază că este necesară îndeplinirea unor acte de cercetare pe teritoriul României, procurorul român care este membru al echipei comune de anchetă poate cere autorităților române să îndeplinească acele acte, conform legii române, fără ca celelalte state participante să mai depună o cerere de cooperare judiciară. Excepție face situația în care se solicită arestarea unei persoane în vederea extrădării sau predării, caz în care se va urma procedura extrădării sau a mandatului european de arestare.

Un membru detașat pe lângă echipa comună de anchetă poate, conform dreptului său național și în limitele competențelor sale, să furnizeze echipei informațiile care sunt la dispoziția statului care l-a detașat, în scopul derulării anchetei penale efectuate de echipă.

Informațiile obținute în mod obișnuit de un membru sau un membru detașat în cadrul participării la o echipă comună de anchetă și care nu pot fi obținute în alt mod de către autoritățile competente ale statelor implicate **pot fi utilizate în următoarele scopuri:**

- în scopul pentru care a fost creată echipa;
- pentru a descoperi, a cerceta sau a urmări alte infracțiuni, cu consimțământul statului pe teritoriul căruia au fost obținute informațiile;
- pentru a preveni un pericol iminent și serios pentru securitatea publică;
- în alte scopuri, convenite de statele care au format echipa.

Secțiunea a 10-a. Supravegherea transfrontalieră

În cazul anumitor infracțiuni, care au o derulare transnațională, se poate ivi necesitatea supravegherii făptuitorilor pe teritoriul mai multor state.

În asemenea situații, legea permite, la cerere, fie ca supravegherea începută pe teritoriul unui stat străin să fie continuată în România de autoritățile române (ceea ce presupune o cerere de comisie rogatorie),

fie ca ea **să se continue, pe teritoriul statului român, chiar de reprezentanții autorităților judiciare străine.**

Continuarea în România a supravegherii de către agenți ai unui stat străin este posibilă, ca **premisă**, atunci când:

– există motive serioase pentru a se presupune că persoana supravegheată a participat la săvârșirea unei infracțiuni care dă loc la extrădare, sau

– există motive serioase pentru a se crede că supravegherea în continuare a persoanei poate duce la identificarea sau localizarea celui ce a participat la săvârșirea unei infracțiuni care dă loc la extrădare (spre exemplu, subiectul supravegherii este un membru al familiei făptuitorului, care nu a putut fi încă localizat, și există informații că se deplasează în România pentru a se întâlni cu acesta).

Ca **regulă**, pentru ca autoritățile statului străin să poată continua supravegherea în România, trebuie să solicite aceasta, **în prealabil**, printr-o cerere de asistență judiciară adresată Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. În cerere se vor indica toate informațiile care justifică necesitatea continuării supravegherii de către agenți străini. Continuarea supravegherii se realizează după autorizarea ei, cu mențiunea că Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție poate impune anumite condiții restrictive pentru efectuare.

Pe timpul supravegherii, agenții străini se vor supune legii române și trebuie să respecte următoarele **reguli**:

– vor avea asupra lor un document care să ateste că le-a fost acordată permisiunea de a continua supravegherea în România;

– vor fi în măsură, în permanență, să își justifice calitatea oficială;

– vor putea purta armamentul din dotare numai în situațiile menționate în autorizația Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;

– nu vor putea utiliza armamentul din dotare decât în caz de legitimă apărare;

– nu vor putea pătrunde, în nicio situație, în domiciliul unei persoane sau în alte locuri inaccesibile publicului;

– nu vor putea reține sau aresta persoana supravegheată.

Despre orice operațiune de supraveghere efectuată în România de agenți străini se va întocmi un raport către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Prin **excepție**, atunci când autorizarea nu poate fi solicitată în prealabil din considerente de urgență, agenții străini pot continua pe teritoriul României supravegherea dacă sunt îndeplinite următoarele **condiții**:

– acționează în cadrul unei anchete judiciare aflate în faza de urmărire penală;

– persoana supravegheată este bănuită ca fiind autor sau participant la comiterea faptei (așadar, nu poate fi continuată, fără autorizare prealabilă, supravegherea unei persoane care ar putea conduce la identificarea sau localizarea făptuitorului);

– urmărirea penală vizează una dintre următoarele infracțiuni, indicate în mod restrictiv: omor, omor calificat, infracțiuni grave de natură sexuală (inclusiv violul și abuzul sexual asupra minorilor), distrugere, distrugere calificată săvârșită prin incendiere, explozie sau prin orice asemenea mijloc, contrafacere și falsificare de mijloacele de plată, furt și tâlhărie în formă calificată, primirea de bunuri furate, delapidare, lipsire de libertate în mod ilegal, trafic de persoane, trafic de minori, folosirea serviciilor unei persoane exploatate, pornografie infantilă, infracțiuni privind traficul de droguri sau precursori, infracțiuni privitoare la nerespectarea regimului armelor și munițiilor, materiilor explozive, materialelor nucleare și al altor materii radioactive, transport ilegal de deșeuri toxice și dăunătoare, trafic de migrantși, facilitarea șederii ilegale în România, șantaj^[1].

Dacă supravegherea a fost continuată în condiții de urgență, din punct de vedere formal se va proceda după urmează:

– trecerea frontierei va fi comunicată imediat, în timpul supravegherii, către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și către structurile Poliției de Frontieră;

---

^[1] Atunci când agenții străini reprezintă un stat membru al Uniunii Europene, supravegherea poate continua pe teritoriul României, fără autorizare prealabilă, în situații de urgență, și pentru infracțiuni de ucidere din culpă, fraudă gravă, spălare de bani, trafic ilicit de substanțe nucleare și substanțe radioactive, participarea la organizațiile criminale, infracțiuni de terorism.

– cererea de asistență judiciară va fi întocmită ulterior, în cel mai scurt termen posibil, și va indica, pe lângă informațiile generale, și motivele care au justificat trecerea frontierei fără autorizare prealabilă.

În ipoteza în care Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție refuză acordarea autorizației sau nu o furnizează în termen de 5 ore de la trecerea frontierei de stat de către agenții străini, aceștia sunt obligați să înceteze imediat supravegherea.

Secțiunea a 11-a. Ordinul european de anchetă

§1. Definiție

Ordinul european de anchetă este o **decizie judiciară** emisă sau validată de o autoritate judiciară a unui stat membru al Uniunii Europene^[1], în scopul aducerii la îndeplinire într-un alt stat membru al Uniunii a uneia sau a mai multor **măsură de anchetă**, în vederea **obținerii de probe**.

Premisa ordinului european de anchetă este aceea că într-un stat membru al Uniunii Europene se derulează un proces penal în cadrul căruia este necesar să fie administrate mijloace de probă care pot fi obținute într-un alt stat membru. În vederea obținerii și transferului respectivelor probe, statul în care se instrumentează dosarul emite un ordin european de anchetă, care va fi pus în executare în statul unde se găsesc probele.

În funcție de legislațiile în materie procesuală penală din statele membre ale Uniunii Europene, ordinul european de anchetă **poate fi emis**:

– de o autoritate judiciară (spre exemplu, de procuror sau de instanța de judecată);

– de orice altă autoritate care acționează în dosar ca autoritate de anchetă, având competența să dispună strângerea de probe în conformitate cu legislația națională a respectivului stat (spre exemplu, organele de poliție). În acest caz însă, ordinul european de anchetă trebuie validat de o autoritate judiciară.

---

^[1] Fac excepție Danemarca și Irlanda.

§2. Emiterea și transmiterea de către autoritățile române a unui ordin european de anchetă

În România, **autoritățile care pot emite** un ordin european de anchetă, în cursul procesului penal, sunt:

a) pentru situația în care dosarul este în faza de **urmărire penală**:

– procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, în ipoteza în care măsura de anchetă nu implică o dispoziție a judecătorului de drepturi și libertăți (spre exemplu, măsura dispusă prin ordin este cea privitoare la folosirea de investigatori sub acoperire);

– judecătorul de drepturi și libertăți competent conform Codului de procedură penală, în ipoteza în care măsura de anchetă implică, potrivit legii române, o dispoziție a acestuia (spre exemplu, măsura dispusă prin ordin este interceptarea comunicațiilor unei persoane, care trebuie pusă în executare într-un alt stat membru al Uniunii Europene);

b) pentru situația în care dosarul este în faza de **judecată**, emiterea ordinului se face de către instanța în fața căreia se judecă respectivul dosar.

Emiterea ordinului poate fi făcută de aceste autorități judiciare fie din oficiu, fie la cererea părților sau a subiecților procesuali principali.

Autoritățile române vor respecta, în funcție de măsura de anchetă la care se referă ordinul, dispozițiile corespondente din Codul de procedură penală [spre exemplu, dacă se solicită interceptarea comunicațiilor, ordinul poate fi emis de judecătorul român numai dacă este vorba despre una dintre infracțiunile prevăzute la art. 139 alin. (2) C. proc. pen. și numai pentru o perioadă inițială de maximum 30 de zile, conform art. 140 alin. (1) C. proc. pen.; dacă ordinul european de anchetă este emis de procurorul român pentru a autoriza folosirea investigatorilor sub acoperire, trebuie să fie vorba despre una dintre infracțiunile prevăzute la art. 148 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.].